ZUID-KENNEMER AGENDA

Samenwerkingsagenda van Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort 2020

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort. Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met de Provincie Noord-Holland.

Teksten: Delia Spoelstra, Maaike Stoop, Nanny de Jager
Tekstredactie: Nanny de Jager
Ontwerp: Buro Ik Grafische Vormgeving
Kaarten en illustraties: Erik Jan Kok, Kim Krijger
Foto's: Gemeente Bloemendaal, Gemeente Heemstede, Gemeente Haarlem

ZUID KENN EMER LAND

Provincie Noord-Holland

ZUID-KENNEMER AGENDA

Samenwerkingsagenda van Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort 2020

SAMENVATTING

Uitzonderlijke kwaliteit

Als Zuid-Kennemer gemeenten willen we zo goed mogelijk inspelen op de ontwikkelingen waar we als regio mee te maken hebben. Zo is er behoefte aan meer woningen en aan meer werkgelegenheid voor hoogopgeleide inwoners. Ook willen we onze bereikbaarheid verbeteren en moeten we op termijn omschakelen op duurzame energiebronnen. Voor deze en andere ontwikkelingen moeten we letterlijk ruimte maken. Maar we willen niet dat dit ten koste gaat van onze uitzonderlijke kwaliteit van wonen en leven. Die hebben we vooral te danken aan ons sterk gevarieerde landschap, dat deels gecreëerd is door onze voorouders.

BESCHERMEN, BENUTTEN EN VERSTERKEN

Met deze agenda spelen we in op de belangrijkste ontwikkelingen in onze regio. Daarbij benutten en versterken we onze ruimte waar dit kan en beschermen we die waar dat moet. Dat doen we door ons te richten op de volgende vijf opgaven.

1 ***Versterken van het landschap***
We willen ons gevarieerde landschap behouden, onderhouden en versterken, maar worstelen met een structureel gebrek aan middelen om dit te financieren. Ook moeten we rekening houden met ontwikkelingen zoals de energietransitie, die een bedreiging kunnen vormen voor deze kernwaarden.

2 ***Beter benutten van ons economisch kapitaal***
De economie van onze regio zit in de lift. Met een scherp economisch profiel, weloverwogen ruimtegebruik en benutten van het regionaal kapitaal kunnen we daar méér profijt uithalen.

3 ***Een plek voor iedereen***
Onze regio is van oudsher divers en inclusief. De vergrijzing, groei van eenpersoonshuishoudens en grote vraag naar sociale huurwoningen vragen om een gezamenlijk beleid voor zorg en wonen.

4 ***Inspelen op het veranderende klimaat***
We passen de regionale energiestrategie ruimtelijk in onze regio in en we anticiperen op de schadelijke gevolgen van het veranderende klimaat.

5 ***Verbinden van onze opgaven met betere bereikbaarheid***
We verbeteren de bereikbaarheid van de regio. Dit doen we primair via het ov.
Maar voor de leefbaarheid van onze kernen maken we ook ruimte voor autoverkeer.

Keuzes maken

Bijna alle opgaven in deze agenda leggen beslag op onze ruimte. We moeten dus nadenken over de impact van elke opgave op de ruimte en welke gevolgen dat heeft voor andere opgaven. Zo kunnen we de ruimte voor bijvoorbeeld woningbouw niet gebruiken voor bedrijvigheid. We zullen dus keuzes moeten maken. Als hulpmiddel daarvoor is er een digitale viewer ontwikkeld. Die laat de ruimteclaim van elke opgave zien en biedt dus inzicht in de keuzes. Randvoorwaarde voor veel opgaven is de nieuwe aanpak voor de reductie van stikstof. Aan elke opgave in deze agenda zijn concrete acties gekoppeld, die stuk voor stuk ruimte, geld en menskracht vragen. We kunnen dus niet alles doen, maar moeten ook hier keuzes maken.

INHOUDSOPGAVE

Waarom deze agenda?

De kracht van Zuid-Kennemerland

Opgave I Versterken van ons landschap

Opgave II Beter benutten van ons economisch kapitaal

Opgave III Een plek voor iedereen

Opgave IV Inspelen op het veranderende klimaat

Opgave V Verbinden van onze opgaven met betere bereikbaarheid

Keuzes maken

BLOEMENDAAL
23.409
HAARLEM
161.213
ZANDVOORT
17.004
HEEMSTEDE
27.278

WAAROM DEZE AGENDA?

We vormen als gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort samen de regio Zuid-Kennemerland. Het is in ons belang om de kwaliteiten van de regio te beschermen en benutten en waar dit kan te versterken. Daarom hebben we deze regionale omgevingsagenda gemaakt.

Optimaal benutten en beschermen

Deze Zuid-Kennemer Agenda geeft richting aan onze koers als regio. Ons landschap is de belangrijkste gemene deler en grote kracht van de regio. Onze regio biedt een uitzonderlijke kwaliteit van wonen en leven dankzij de lange kustlijn, uitgestrekte duinen en bossen, en de rijkdom aan cultuurhistorische schatten in ons landschap en onze kernen. We willen deze en andere kwaliteiten optimaal benutten en ook beschermen. Daarvoor richten we ons met deze agenda op de volgende vijf opgaven.

I. We willen de waarde en kwaliteit van het landschap en de natuur behouden en versterken. Tegelijkertijd willen we ruimte bieden aan duurzaam toerisme, de energietransitie en andere ontwikkelingen. Waar maken we hiervoor ruimte en op welke manier?
II. Hoe maken we een sterker economisch profiel, vergroten we de werkgelegenheid in onze regio en stimuleren we duurzame en circulaire bedrijvigheid?
III. Hoe bieden we iedereen een plek en zorgen we dat alle groepen in onze regio kunnen wonen en leven?
IV. Waar en hoe maken we ruimte voor de energietransitie en spelen we in op klimaatadaptatie?
V. Hoe zorgen we dat onze regio beter bereikbaar wordt en dat in de toekomst ook blijft?

Deze opgaven staan niet op zichzelf, maar hangen met elkaar samen. Zo is het gunstig voor onze mobiliteit als we de werkgelegenheid versterken en meer inwoners in de eigen regio kunnen werken. Omdat de opgaven de grenzen van onze gemeenten overstijgen, zetten we hier gezamenlijk de schouders onder. Elke opgave vraagt tijd en doet een beroep op onze beperkte ruimte en financiën. Dat dwingt ons om samen de keuzes te maken, die het beste zijn voor zowel de kernen, het landschap en onze kwaliteit van leven als voor de toekomst van onze regio.

De reikwijdte van deze agenda

Deze gezamenlijke omgevingsagenda staat niet op zichzelf maar bepaalt de reikwijdte van de omgevingsvisies van de vier gemeenten. Deze agenda sluit aan bij de concept bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland. Daarnaast geeft deze agenda richting aan de afspraken en relaties met onze buurregio's IJmond en Haarlemmermeer en met belangrijke partners als de provincie Noord-Holland en samenwerkingsverbanden als de Metropoolregio Amsterdam. Zo biedt deze agenda een basis voor onze inbreng in de nieuwe MRA Agenda en de regionale samenwerkingsagenda, zoals benoemd in de Omgevingsvisie NH 2050.

Gezamenlijke en eigen belang

Naast ons gezamenlijke belang als regio, hebben we als gemeente ieder ons eigen belang. Het is niet altijd vanzelfsprekend dat deze belangen op één lijn liggen. Wil je als gemeente bijvoorbeeld sterk groeien? Dan heeft dit consequenties voor de regio en dus ook voor de gemeente die minder groei ambieert. Want meer woningen, betekent meer inwoners en dus ook meer verkeersbewegingen met de fiets, de auto of het ov. En dat beïnvloedt de bereikbaarheid van onze regio. We zullen dus samen tot de optimale afweging moeten komen van ons individueel belang als gemeenten en ons collectieve belang als regio.

DE KRACHT VAN ZUID-KENNEMERLAND

Als regio delen we een rijke natuur en een lange geschiedenis die ons landschap en onze kernen letterlijk heeft gevormd. Een geschiedenis die ook doorklinkt in de levenshouding en levenswijze van onze inwoners. Samen vormen zij het fundament van onze regio.

Rijk geschakeerd landschap

Het landschap is ons grootste kapitaal. Geen enkele andere regio is zo afwisselend als onze binnenduinrand. En nergens anders zijn de natuur en het cultuurlandschap zo ingenieus met elkaar verweven. De natuur heeft ons royaal bedeeld met weidse stranden, robuuste duinlandschappen die de metropool van kwaliteitsdrinkwater voorzien, open veenweide gebieden en dichte bossen. Onze voorouders hebben daar schoonheid aan toegevoegd. Zij creëerden een gevarieerd cultuurlandschap met kleinschalige akkers, karaktervolle dorpen, pittoreske hofjes, groene villawijken en imposante buitenplaatsen, waar statige lanen door open parklandschap en langs deftige theekoepels voeren. Als Zuid-Kennemers prijzen we ons gelukkig dat we in een zo rijk geschakeerd landschap wonen en leven. We zijn dan ook heel zuinig op dit kapitaal. Dit betekent niet dat we niets kunnen of willen veranderen. Zoals onze voorouders hebben laten zien, kunnen veranderingen het landschap ook versterken, mits we de juiste keuzes maken.

Profiteren van onze kwaliteiten

We hebben de kwaliteiten van de natuur en ons landschap altijd goed weten te benutten. Zo zetten onze bollenboeren de regio generaties lang, letterlijk en figuurlijk in bloei. En Haarlem werd bijvoorbeeld synoniem met topkwaliteit wit linnen, dankzij vakbekwame blekerijen in Heemstede en Bloemendaal. Zij profiteerden daarbij van de zon, schoon duinwater en zuivere duinlucht. Nog steeds maken we goed gebruik van onze kwaliteiten en zijn toerisme en recreatie een belangrijke pijler voor de economie van de regio. Zandvoort en Bloemendaal aan Zee ontvangen jaarlijks een legioen badgasten en in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland genieten duizenden bezoekers fietsend of wandelend van onze natuur.

Een thuis voor iedereen

Er zijn door de tijden heen steeds nieuwkomers in de regio komen wonen, waardoor tolerantie in onze genen zit. Het is dus niet toevallig dat we ons als regenbooggemeenten inzetten voor de acceptatie, veiligheid en gelijkheid van lhbti's. We willen dat iedereen zich thuis kan voelen in onze regio, ongeacht van wie hij houdt of wat hij gelooft. En we willen dat iedereen in onze regio een huis kan vinden, ongeacht zijn inkomen, leeftijd of beperking. Naast vriendelijk en tolerant, zijn

Zuid-Kennemers mondig en komen ze op voor hun belang. Als gemeenten doen we daarom een beroep op onze burgers en ondernemers en vragen we hoe zij zelf aan ontwikkelingen als de energietransitie willen bijdragen.

Bourgondisch

De echo van onze Vlaamse voorouders klinkt nog altijd in onze regio door. Zij zochten hier na 1585 massaal hun heil en namen naast hun kapitaal en uitstekende ambachtsvaardigheden ook hun bourgondische levensstijl mee. Net zoals zij, maken wij ons sterk voor de kwaliteit van leven. In welke andere regio vind je zoveel goede horeca als bij ons? En waar vind je een zo rijk gevarieerd aanbod aan winkels? Niet voor niets staat Haarlem op veel lijstjes op nummer 1 als stad met het beste winkelaanbod in Nederland. En de Linnaeushof is als grootste speeltuin van Europa is een paradijs voor de jeugd.

Rijk aan kennis en cultuur

Onderwijs en wetenschap vormen van oudsher een rode draad in onze regio. Zo is de Voorwegschool in Heemstede de eerste Nederlandse basisschool en slaat de Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen al ruim 250 jaar een brug tussen wetenschap en maatschappij. Op dit moment volgen veel studenten een hbo-opleiding in onze regio. Ook cultureel zijn we een rijke regio, met een uiteenlopende programmering op muziekpodia en in het theater. En met diverse musea die naast de meesterwerken van Frans Hals bijvoorbeeld ook de geschiedenis van de psychiatrie tonen. Of de relatie tussen kunst en wetenschap, zoals het Teylers Museum, dat het oudste museum van Nederland is.

Hechte band

Sinds rijke en invloedrijke Amsterdammers als Adriaan Pauw onze regio kozen als locatie voor hun riante zomerverblijf, hebben we een hechte band met de hoofdstad. Dankzij de trekschuit konden deze Amsterdammers makkelijk hun zaken in de hoofdstad blijven behartigen. Na de aanleg van de eerste nationale spoorverbinding tussen Amsterdam en Haarlem werd forenzen op den duur steeds gewoner. Er is nu een intensieve pendel met de hoofdstad, waar een groot deel van onze inwoners zijn kennis te gelde maakt bij een kennisinstituut of internationaal bedrijf. Omgekeerd zijn er kenniswerkers van buiten onze regio die hun inkomen verdienen in het provinciehuis of bij een van de onderwijsinstituten in Haarlem.

Vijf gezamenlijke opgaven

De kracht van onze regio stoelt op kwaliteiten die vaak stammen uit een ver verleden. Als gemeenten hebben we er alle belang bij om deze kracht waar mogelijk te versterken. Dat doen we door de schouders te zetten onder vijf gezamenlijke opgaven. We willen de kwaliteiten van ons landschap beschermen en versterken, onze economische potentie beter benutten en zorgen voor voorzieningen en huisvesting die passen bij onze bevolking nu en straks. We willen onze regio ook verduurzamen en de mobiliteit naar in binnen onze regio verbeteren.

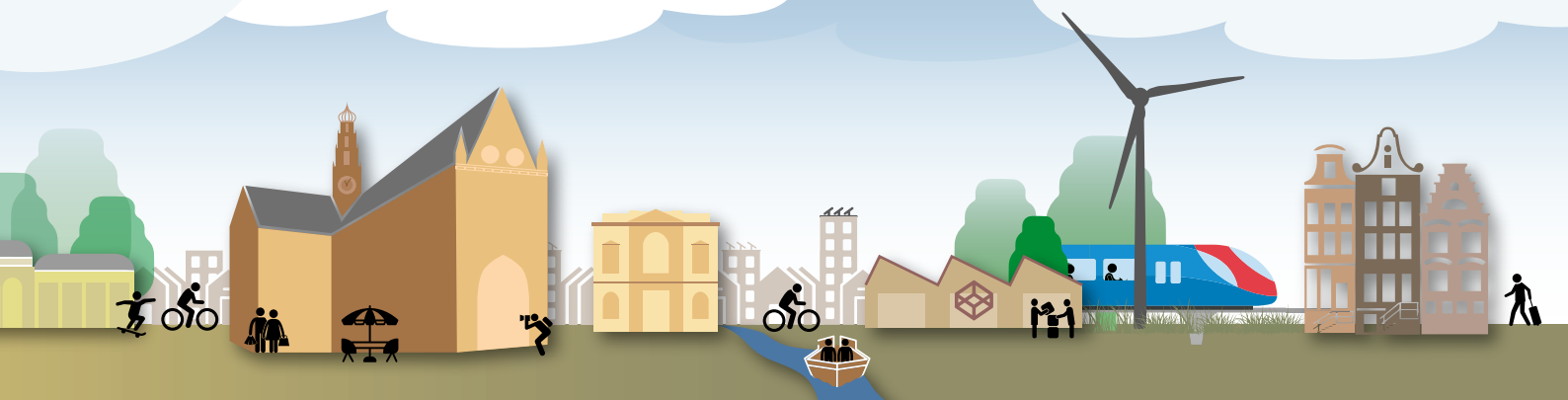

OPGAVE I

VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP

OPGAVE I
VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP

Ons goud

Met ons sterk afwisselende landschap hebben we goud in handen. Naast kilometers strand, uitgestrekte duingebieden met snelstromende duinrellen, kleinschalige akkers en karaktervolle dorpen, zijn de bossen in onze duinzoom ingenieus verweven met eeuwenoude landgoederen en weldadige villawijken. Dit groenblauwe kapitaal en onze cultuurhistorie zijn de rijkdom van onze regio, waar we trots op zijn en die de regio tot een heel gewild woongebied maken. Deze landschappelijke en cultuurhistorische waarden willen we graag behouden. We zijn ook rijkelijk bedeeld door de natuur en vinden in onze regio een royaal aandeel van de Nederlandse biodiversiteit.

Versterken en zorgvuldig inpassen

De afname van biodiversiteit wordt wereldwijd een steeds nijpender probleem. Hoewel we ons gelukkig mogen prijzen met een rijke biodiversiteit, ontkomen ook wij niet aan maatregelen om deze te versterken. We doen dit in onze regio onder andere via het landelijke Natuurnetwerk Nederland en we hebben de ambitie om het Nationaal Park uit te breiden. Daarnaast onderzoeken we hoe we ruimte aan energietransitie kunnen bieden, zonder dat dit ten koste van ons landschap gaat. We passen nieuwe infrastructuur zorgvuldig in ons landschap in en we hebben in de Provinciale Ruimtelijke Verordening afgesproken dat we alle nieuwe woningbouw in principe in bestaand bebouwd gebied realiseren. We compenseren de impact daarvan op onze natuur en biodiversiteit.

Nieuwe verdienmodellen

We hebben structureel onvoldoende middelen om het beheer en de ontwikkeling van het landschap te financieren. De energietransitie biedt kansen voor nieuwe verdienmodellen voor het landschap, met duurzame bronnen als zonne-energie en aardwarmte. Ook de groei van recreatie en toerisme biedt kansen door bijvoorbeeld een toegangsprijs voor het nationaal park te vragen. Niet in elk gebied willen we een toename van recreatie en toerisme faciliteren. Nu onze regio steeds méér bezoekers ontvangt, groeit bij onze inwoners de behoefte aan stille en rustige plekken.

Keuzes maken en samenwerken

We moeten samen nadenken over de grote uitdagingen waar ons landschap voor staat. Hoe maken we het landschap klimaatadaptief zonder de kernwaarden ervan aan te tasten? Hoe vergroten we de biodiversiteit, met behoud van open landschappen en robuuste duingebieden? En op welke manier faciliteren we de groeiende stroom bezoekers aan onze regio, zonder dat natuur en stilte verloren gaan? Alleen door deze opgaven als regio gezamenlijk op te pakken, kunnen het groeiende aantal inwoners en de miljoenen bezoekers ook in de toekomst van ons groenblauwe kapitaal blijven genieten.

Wat zijn onze belangrijkste acties?

- We stellen vast welke kernwaarden van het landschap we niet willen aantasten en in welke gebieden er wel en geen ruimte is voor veranderingen. Dit doen we in principe op basis van het concept Ontwikkelperspectief Binnenduinrand en de Toekomstvisie Spaarnwoude.
- We gaan uit van zonering bij het stimuleren van recreatief-toeristisch medegebruik van het landschap en beschermen kwetsbare landschappen en natuur tegen overlast en drukte.
- We selecteren gebieden die we reserveren voor rust en stilte.
- We versterken de biodiversiteit onder andere via het landelijk Natuurnetwerk Nederland.
- We maken het landschap klimaatbestendig door bijvoorbeeld in de duinen ruimte te geven aan verjongingsprocessen.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Provincie Noord-Holland, PWN, IVN, natuurbeheerders, particuliere landgoedeigenaren, agrariërs, waterschap, Waternet, Recreatieschap Spaarnwoude

Zie ook

Concept Ontwikkelperspectief Binnenduinrand, Groen Kapitaal Noord-Holland, MRA Metropolitaan Landschap, MRA Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed ‘Meer dan de delen’, Beleidsplan Nationaal Park Zuid-Kennemerland

OPGAVE II

BETER BENUTTEN VAN ONS ECONOMISCH KAPITAAL

OPGAVE II
BETER BENUTTEN VAN ONS ECONOMISCH KAPITAAL

Economisch kapitaal

Veel mensen denken bij Zuid-Kennemerland eerder aan luieren op het strand of fietsen over het Kopje van Bloemendaal dan aan economische ontwikkeling. Toch kunnen we naast onze toeristische sector, economisch een hele sterke regio zijn. Met ons groeiend aantal ondernemers, hoogopgeleide professionals, kapitaalkrachtige bevolking, diverse onderwijs- en overheidsinstellingen en een groeiend aantal internationale kenniswerkers hebben we economisch kapitaal in handen.

Gerichte groei van duurzaam toerisme

Zoals de cijfers laten zien, zit de economie van onze regio sinds 2015 sterk in de lift. Die groei zal zich de komende jaren waarschijnlijk doorzetten. Dit geldt voor de recreatie en het toerisme, wat een van onze belangrijkste sectoren is. We willen gericht investeren in duurzaam toerisme en een impuls geven aan de kwaliteit en uitstraling van onze kustplaatsen. Zandvoort fungeert als Amsterdam Beach als badplaats van de metropool. Ook bieden we in de regio ruimte aan evenementen als Bevrijdingspop Haarlem, Formule 1 en Max Verstappendagen. Met Beachbussen, zomertreinen en regionale fietsroutes zorgen we dat minder bezoekers met de auto naar ons toe komen. Daarnaast denken we gezamenlijk na over het type toerist dat we als regio willen trekken. Daar zullen we via een gericht hotelbeleid op gaan sturen.

Ons economisch profiel aanscherpen

In de MRA is de economische omvang van onze regio nu nog relatief klein. Dat is deels te wijten aan onze ligging, aan de rand van de metropoolregio. Omdat onze regio een behoorlijke mismatch heeft tussen het grote aantal hoogopgeleide professionals en het werkaanbod, werken veel van hen elders in de MRA of daarbuiten. Dit zorgt voor een grote en bovendien groeiende woon-werkpendel. Zonder forse investeringen in het ov en wegennet is die groeiende pendel op den duur onhoudbaar. We zien dit ook in stedelijke gebieden als Almere, Purmerend en Hilversum. We willen de uitgaande woon-werkpendel verkleinen door het economische profiel van de regio aan te scherpen en onze economische potentie zichtbaarder te maken voor investeerders, ondernemers en inwoners van onze regio.

Nieuwe bedrijvigheid stimuleren

Als regio richten we ons ook op duurzame en circulaire bedrijvigheid, zoals in het Business Park Waarderpolder. Mits deze bedrijvigheid past bij onze beroepsbevolking en niet te veel ruimte inneemt. We doen een pilot circulair bouwen en creëren een grondstoffenhub in onze regio. Verder zijn we creatief in het bedenken van nieuwe concepten, zoals Werken aan Zee, de Zee-as en we bouwen de voormalige gevangenis De Koepel om tot onderwijscampus en *innovation center*. We stimuleren nieuwe bedrijvigheid als 3D-printing en C-District en onderzoeken ook de kansen voor nieuwe sectoren als eHealth in de zorg en het zakelijk toerisme.

Wat zijn onze belangrijkste acties?

- We maken ons economisch profiel scherper en zetten daar gezamenlijk op in via branding en acquisitie.
- We zetten in op 'triple helix' en versterken de samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven om de (duurzame) economische potentie van onze regio optimaal te benutten.
- We stimuleren start-ups en ondernemerschap in de circulaire economie, maakindustrie en betrekken daarbij ook de onderwijsontwikkelingen. We maken daarbij optimaal gebruik van het talent in onze regio.
- We verbinden start-ups aan het financiële kapitaal in onze regio.
- In het Regionaal Economisch Overleg stemmen we als gemeenten ons economisch beleid en onze lokale agenda's af en richten ons daarbij op lokaal talent benutten.
- Vanwege onze beperkte ruimte richten we ons op bedrijvigheid die deze ruimte intensief gebruikt, zoals kantoren. Via het Platform Bedrijven en Kantoren MRA (PlaBeKa) zorgen we voor een passende programmering van onze kantoorruimten en via de winkelplannings-commissie stemmen we de detailhandelsplannen af.
- We investeren in digitale mobiliteit zoals een digitale hub, 5G en glasvezelnetwerk, waarbij we gebruik maken van kennis en expertise uit de MRA.
- We ontwikkelen een strategie voor duurzaam toerisme en bepalen gezamenlijk op welke toerist we ons richten.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Provincie Noord-Holland, MRA (MRA Invest, Amsterdam Economic Board, PlaBeKa), Industriekring Haarlem, Beter Business en andere ondernemersverenigingen, KvK, Inholland, Nova College, Techniek Nederland, Hiswa-Recron, regio IJmond, gemeenten Haarlemmermeer en Amsterdam, marketingbureaus

Zie ook

PlaBeKa, Economische verkenningen, Programma Toerisme, Programma Verblijfsaccomodaties en Leisure, afstemming evenementenstrategie, startup ontwikkeling, programma arbeidsmarkt en onderwijs

OPGAVE III

EEN PLEK VOOR IEDEREEN

OPGAVE III
EEN PLEK VOOR IEDEREEN

Diversiteit zit in onze genen

Door de eeuwenlange migratie zit diversiteit in de genen van onze regio. We willen als regio een plek bieden aan alle mensen, ongeacht de leeftijd, achtergrond, geaardheid of beperking. Zo kunnen inwoners met een beperking zich ontplooien en zelfstandig wonen dankzij de ondersteuning en begeleiding van zorgorganisaties. Ook bieden we Zuid-Kennemers voor wie betaald werk verre vanzelfsprekend is, begeleiding bij het bemachtigen van een baan. Onze ambitie vertaalt zich verder in onze plannen voor nieuwbouw, waarin we rekening houden met een breed pallet aan doelgroepen en inkomens.

Betaalbare woning vinden

Het is niet op elk terrein even makkelijk om aan iedereen een plek te bieden. Zo lukt dit nog niet op de woningmarkt. Ondanks de maatregelen die we nemen, is het voor steeds meer van onze inwoners moeilijk om een woning te bemachtigen. Voor de kleinste inkomens is er een tekort aan sociale huurwoningen. En voor steeds meer andere inwoners is een woning financieel onbereikbaar omdat de prijzen voor koop en vrije sectorhuur blijven stijgen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de groep jongvolwassenen, die door hun hoge studieschulden en vaak tijdelijke arbeidscontracten financieel beperkt zijn in hun mogelijkheden. Daarom hebben we met de regio IJmond afgesproken dat we in ons nieuwbouwprogramma minimaal dertig procent sociale huur realiseren. Binnen de ruimte die de nieuwe stikstofaanpak toestaat, zorgen we voor voldoende bouwlocaties, passend bij de woningbehoefte.

Veranderende demografie

We willen een beschermde woning en woonomgeving bieden aan onze meest kwetsbare inwoners. Ook moeten we als regio anticiperen op onze veranderende demografie, zoals de groei van het aantal eenpersoonshuishoudens en het aantal kleine gezinnen. De belangrijkste ontwikkeling is de vergrijzing. Een groeiende groep ouderen woont langer thuis en daarom moeten we woningen geschikt maken voor verschillende levensfasen. Ook moeten we voorkomen dat onze ouderen vereenzamen en daarom willen we ruimte bieden aan nieuwe initiatieven en woonvormen voor ouderen. Daarnaast willen we zorgen voor passend vervoer voor mensen die beperkt mobiel zijn.

Wat zijn onze belangrijkste acties?

- We realiseren meer woningen. Daarvoor doen we gezamenlijk onderzoek naar de woningbehoefte en we baseren ons op de afspraken in het Regionaal Actieprogramma Wonen.
- We maken afspraken over het aandeel sociale en middeldure huur in ons nieuwbouwprogramma en stemmen af over middelen en instrumenten waarmee we de betaalbaarheid van de woningmarkt kunnen borgen.
- We maken afspraken over nieuwe voorzieningen die van bovenlokaal belang zijn en waarmee we inspelen op de veranderende demografie van onze regio.
- We bieden gezamenlijk onderdak aan kwetsbare bewoners, die naar een eigen woonruimte doorstromen uit een instelling voor GGZ, beschermd wonen of maatschappelijke opvang. Het regionaal beleidsplan Wonen, Opvang en Herstel biedt ons daarbij een regionaal kader.
- Samen met woningcorporaties en marktpartijen stimuleren we de doorstroming van ouderen, bieden we ouderen begeleiding om langer zelfstandig thuis te wonen en maken we afspraken over kleinschalige woonzorgconcepten.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Provincie Noord-Holland, regio IJmond, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars, Bouwend Haarlem, bedrijven, onderwijsinstellingen, zorginstellingen.

Zie ook

Regionaal Actieprogramma Wonen Zuid-Kennemerland/IJmond 2016-2020, regionaal woningbouwprogramma Zuid-Kennemerland/IJmond 2019-2024, Regionale afspraken voor de regio ZKL/IJmond in het kader van de Provinciale Ruimtelijke Verordening, Woningbouwmonitor MRA

OPGAVE IV

INSPELEN OP HET VERANDERENDE KLIMAAT

OPGAVE IV
INSPELEN OP HET VERANDERENDE KLIMAAT

Enorme uitdaging

De snelle opwarming van de aarde stelt ook onze regio voor een enorme uitdaging. Om de klimaatdoelen van Parijs te halen, moeten we fors gaan besparen op energie en overschakelen op duurzame bronnen, zoals zon en wind. In de Regionale Energiestrategie (RES) die we samen met regio IJmond ontwikkelen, maken we daar gezamenlijk afspraken over. We werken bij de totstandkoming van de RES samen met maatschappelijke partners, netbeheerders en het bedrijfsleven.

Meer lusten

De omschakeling op duurzame energiebronnen plaatst ons weliswaar voor financiële lasten, maar levert nog meer lusten. Het zorgt voor schonere lucht, wat resulteert in een betere gezondheid van bewoners en lagere zorgkosten. Ook levert deze omschakeling nieuwe banen op en een véél efficiëntere energievoorziening. Nu zijn sommige technieken nog duurder dan het niet-duurzame alternatief. Maar dat verandert snel. Zelfs als er geen klimaatprobleem zou zijn, dan zou de omschakeling op duurzame energie en duurzame economie nog steeds een goed idee zijn.

Actieve burgers en ondernemers

We kunnen onze klimaatdoelen als regio alleen halen als ook onze inwoners en ondernemers daar actief aan willen bijdragen. Veel van onze inwoners zijn hier al mee bezig. Ze leggen zonnepanelen op hun dak, isoleren hun woning en vervangen hun cv-ketel door een warmtepomp, eten minder vlees en pakken vaker de fiets. Met dit laatste dragen ze *en passant* bij aan hun eigen gezondheid.

Ook onze lokale ondernemers zetten stappen en komen met initiatieven die bijdragen aan de energietransitie. Deze positieve houding en actieve stappen zijn voor ons als regio voorwaarde om effectief te kunnen inspelen op de klimaatverandering. Daarom stimuleren we zoveel mogelijk inwoners en ondernemers tot het maken van duurzame keuzes en ondersteunen we hen daarbij.

Anticiperen op schadelijke gevolgen

We moeten als regio anticiperen op het veranderd klimaat, een gevolg van de snelle opwarming van de aarde. Dit heeft invloed op ons landschap, de biodiversiteit en ons leefklimaat. Zo zullen we vaker te maken krijgen met heftige regenbuien, langdurige droogte en perioden met extreme hitte. Dit vormt een directe bedreiging voor ons belangrijkste kapitaal: het aantrekkelijke leefklimaat van de regio. Bij heftige regenbuien lopen we bijvoorbeeld meer risico op ondergelopen straten en wateroverlast in woningen en winkels. En in perioden met langdurige droogte is bijvoorbeeld paalrot een reëel risico voor de houten funderingspalen van onze woningen. Dat kunnen we voorkomen door met het Hoogheemraadschap van Rijnland te overleggen over de grondwaterstanden. De perioden met hitte zijn niet alleen bedreigend voor de gezondheid van onze kwetsbare inwoners, maar leiden ook tot afname van arbeidsproductiviteit en financiële schade. Alleen al in Haarlem kan deze schade in de periode tot 2050 oplopen tot 48 miljoen euro. Het tegengaan van stedelijke hittestress met extra bomen en water is daarom geen overbodige luxe.

Wat zijn onze belangrijkste acties?

- Als regio ontwikkelen we samen een sub-Regionale Energiestrategie.
- We stellen gezamenlijk een Transitie Visie Warmte vast.
- We bundelen onze gezamenlijke kennisontwikkeling over energietransitie en klimaatadaptatie.
- We ontwikkelen met het waterschap en waterbedrijf maatregelen om te anticiperen op extreme wateroverlast en droogte.
- We stimuleren onze inwoners en ondernemers tot het maken van duurzame keuzes en ondersteunen hen daarbij via een gezamenlijk duurzaamheidsloket.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Onze inwoners, lokale ondernemers, Provincie Noord-Holland, het Rijk, Hoogheemraadschap van Rijnland, Omgevingsdienst IJmond, Liander, PWN

Zie ook

MRA Roadmap Klimaatbestendig, Interbestuurlijk Programma, Handreiking Regionale Energie Strategieën.

OPGAVE V

VERBINDEN VAN ONZE OPGAVEN MET BETERE BEREIKBAARHEID

OPGAVE V
VERBINDEN VAN ONZE OPGAVEN MET BETERE BEREIKBAARHEID

Mobiliteit als voorwaarde

Mobiliteit heeft prioriteit in onze samenwerkingsagenda omdat goede bereikbaarheid voorwaarde is voor veel andere opgaven van deze Zuid-Kennemer Agenda. Zo stellen meer woningen en meer bedrijvigheid extra eisen aan de mobiliteit van en naar onze regio. En we kunnen onze recreatieve en toeristische sector alleen versterken als we het groeiende aantal bezoekers adequate vervoersmogelijkheden kunnen bieden.
De oorspronkelijke oriëntatie en ligging van onze regio zijn belemmerend geweest voor de mobiliteit. Van oudsher waren we noord-zuid georiënteerd, maar de oost-westverbindingen zijn nu stukken belangrijker. Ook is onze positie in de netwerken van spoor en weginfrastructuur niet in alle opzichten gunstig vanwege onze specifieke ligging tussen de Noordzee en de hoofdstad, en tussen het Noordzeekanaal en de nationale luchthaven.

Focus op fiets en ov

In deze agenda sluiten we aan bij de concept bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland. We willen duurzamer vervoer in onze regio en richten ons daarbij op de fiets en het openbaar vervoer. Daarvoor hebben we een beter fungerend ov-systeem nodig. Nu bedient dit systeem een aantal woon- en werkgebieden onvoldoende, waardoor de auto de aantrekkelijkste vervoersoptie blijft. Voor veel Zuid-Kennemers is het nu vanzelfsprekend om de auto te pakken. Met ov dat concurrerend is in frequentie, snelheid en comfort verwachten we dat we hen kunnen verleiden om de auto te laten staan. Zeker als we een integraal ov-systeem bieden, dat reizigers de zekerheid geeft van reizen in één samenhangend systeem.

Leefbare kernen

Hoewel we onze aandacht vooral richten op de fiets en het ov, willen we op een aantal plaatsen ook de infrastructuur voor het doorgaande autoverkeer verbeteren. Het belangrijkste motief daarvoor is de leefbaarheid en verkeersveiligheid in onze stads- en dorpskernen. Door het autoverkeer naar de randen van de kernen en de regio te verleggen, maken we ruimte voor vervoerswijzen die minder ruimte innemen en gezonder zijn. We realiseren ons dat niet iedereen kan lopen of fietsen. Door langzaam verkeer waar mogelijk voorrang te verlenen en zwaar verkeer te weren uit de centra, zorgen we voor een leefbaarder en veiliger woon-, winkel-, en werkklimaat.

Ontwikkelen van knooppunten

We stimuleren reizen per spoor door woningbouw en aantrekkelijke bedrijfslocaties te realiseren bij ov-knooppunten. Uiteraard investeren we daarbij fors in het faciliteren van ketenmobiliteit. Een ov-knooppunt functioneert het beste als dit een aantrekkelijk verblijfsgebied is, met optimale ov-aansluitingen. Goede stallingsvoorzieningen voor fietsen en een directe aansluiting op het fietsnetwerk zijn daarbij voorwaarde. Waar mogelijk en zinvol bieden de ov-knooppunten in onze regio ook een P+R-terrein.

Met de trein naar het strand

Met goed functionerende ov-knooppunten en ketenmobiliteit kunnen we de bezoekers van onze regio verleiden om voor het ov en/of de fiets te kiezen. Door de auto aan de rand of zelfs buiten de regio te parkeren, kunnen ze zonder parkeerstress naar het strand of een evenement. Daarmee blijven strandweer en evenementen ook aantrekkelijk voor onze eigen inwoners.

Prioriteiten stellen

We kunnen onze mobiliteitsdoelen alleen halen door samen te werken. Niet alleen met de vier gemeenten in onze regio, maar ook met andere grote partners. Voor een vruchtbare samenwerking en de realisatie van onze doelen is het belangrijk dat we gerichte keuzes maken. Samen met onze partners richten we ons op drie prioriteiten:

1. Een betere ov-verbinding tussen Zuid-Kennemerland en Schiphol/Amsterdam Zuid/ Hoofddorp. Daarbij steunen wij het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp.
2. Een betere ov-verbinding tussen Zandvoort en Amsterdam via Haarlem.
3. Een betere doorstroming op de A9, met als belangrijkste aandachtspunten het knooppunt Rottepolderplein en de Velserverbinding.

Wat zijn onze belangrijkste acties?

- We zetten in op een duurzaam mobiliteitssysteem waarin we het ov en fietsgebruik stimuleren en het autogebruik binnen het stedelijk gebied ontmoedigen.
- We verbeteren de bereikbaarheid van de kust met het ov en de fiets en breiden het regionale fietsnetwerk uit.
- We stimuleren de ontwikkeling van ov-knooppunten rondom stations en zetten in op ketenmobiliteit, waardoor we de overstap tussen auto, ov en fiets vergemakkelijken.
- We verbeteren de oost-westverbinding met Amsterdam, Amsterdam-Zuid en Schiphol.
- Samen met de gemeenten IJmond en Haarlemmermeer behartigen we onze belangen in de richting van de provincie, MRA, het Rijk, NS, etc. Daarbij leggen we de nadruk op enkele grote verbindingen.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

Het Rijk, Provincie Noord-Holland, MRA, buurgemeenten, Rijkswaterstaat, ProRail, Connexxion, NS, Rover, Fietsersbond, ANWB

Zie ook

Onderzoek MIRT-Noordwestkant Amsterdam (NowA), concept bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland, samenbouwenaanbereikbaarheid.nl

PRIORITEITEN IN KAART

Velserverbinding en
Rottepolderplein
OV- verbinding Zandvoort
- Haarlem - Amsterdam
Regionaal (snel)fiets-
routenetwerk
OV- verbinding Zuid-Kennemerland
- Haarlemmermeer - Schiphol -
Amsterdam Zuid
Verbetering HOV (Bus/Metro)
Verbeterde Autoverbinding
Verbeterde Treinverbinding
Investering fietsnetwerk

KEUZES MAKEN

KEUZES MAKEN

Impact op onze ruimte

Bijna alle opgaven in deze agenda hebben impact op ons landschap of onze leefomgeving. Omdat onze ruimte beperkt is, zullen we dus keuzes moeten maken. Daarvoor hebben we allereerst inzicht nodig in de impact van elke opgave op onze ruimte. Vervolgens hebben we inzicht nodig in de impact van elke opgave op de andere opgaven. Want bijvoorbeeld meer ruimte voor (sociale) huurwoningen, betekent minder ruimte voor koopwoningen. Ten slotte beperken nationale regelgeving over onder andere stikstofreductie en mondiale afspraken over de energietransitie onze keuzes.

Inzicht in keuzes

Het is niet eenvoudig om te overzien welke keuzes we samen moeten maken en hoe die keuzes zich verhouden tot regionale, nationale en mondiale kaders. Er is daarom een digitale viewer ontwikkeld die het gesprek over onze keuzes kan faciliteren. Deze digitale viewer brengt de ruimteclaim van elke opgave in beeld en laat ook zien wanneer de ruimte van Zuid-Kennemerland letterlijk vol is. De digitale viewer is te raadplegen via: websitelink

Menskracht en geld

Aan elke opgave in deze agenda zijn concrete acties gekoppeld. En elke actie kost niet alleen ruimte, maar ook geld en menselijke capaciteit. Ook vanuit dit perspectief kunnen we dus niet álles doen. We moeten samen keuzes maken en concrete afspraken over onze samenwerking.

Haalbare koers

In deze agenda geven we onze prioriteiten aan voor de komende vijf jaar. Het is essentieel om samen een haalbare koers uit te stippelen waarmee we de inhoud van deze agenda kunnen uitvoeren en uitdragen. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn de uitvoering van de regionale bereikbaarheidsvisie en het ontwikkelperspectief Binnenduinrand. Naast deze agenda doen we dat via onze omgevingsvisies.

Wat zijn onze belangrijkste acties?

- We maken de ruimtelijke impact van onze opgaven inzichtelijk via een digitale viewer met interactieve kaart.
- We stemmen onze lokale omgevingsvisies binnen de regio af en we stemmen de omgevingsagenda af met de regio IJmond.
- We maken een nieuw governance model voor Zuid-Kennemerland voor het uitvoeren en uitdragen van de agenda.
- We borgen de samenwerking met IJmond, Haarlemmermeer, Provincie Noord-Holland, Amsterdam en andere belangrijke partners.

Wie zijn daarbij onze belangrijkste partners?

IJmond, Haarlemmermeer, Provincie Noord-Holland, MRA, Amsterdam

Zie ook

Dashboard Verstedelijking,
Omgevingsvisie Noord-Holland